

U POTRAZI ZA INTERESOM GRAĐANA IZMEĐU VLADE, AGENCIJE ZA ENERGETIKU I ELEKTROPRIVREDE

Igra žmurke sa strujom

Regulatorna Agencija za energetiku (RAE) osnovana je januara 2004. na osnovu Zakona o energetici kojeg je

Piše: Stevo Muk

Skupština Republike Crne Gore usvojila juna 2003. RAE je Zakonom uspostavljena kao samostalna, funkcionalno nezavisna i neprofitna organizacija sa javnim ovlaštenjima.

Zakonom propisani ciljevi RAE su da obezbijedi: da su principi, politika i programi koje utvrđuje i objavljuje Vlada implementirani i primijenjeni na osnovu principa

Neprimjereno je da nas EPCG pita po kojoj formuli smo izračunali da građanima treba da vrati 20 miliona eura, jer smo u više navrata saopštili da je riječ o okvirnoj i načelnoj procjeni, što EPCG nikada nije demantovala. Ako, kao što direktor EPCG kaže "nema ništa sporno" u tome da se taj podatak objavi, onda nema razloga da se to ne učini što prije

objektivnosti, transparentnosti i nediskriminatornosti; pouzdanu, bezbjednu i ekološki adekvatnu isporuku energije tarifnim kupcima u Crnoj Gori po pravednim cijenama; da energetske subjekti koji obezbjeđuju energiju mogu pokriti svoje troškove po određenoj stopi povrata na svoje investicije; usklađivanje interesa kupaca i energetskih subjekata; da energetske subjekti promovišu očuvanje stabilnosti, sposobnosti i efikasnosti.

RAE po zahtjevima Elektroprivrede Crne Gore (EPCG), kao jedine kompanije u državi koja se bavi proizvodnjom, prenosom, distribucijom, kao i snabdijevanjem električnom energijom, periodično donosi odluke o tarifama koje imaju direktan uticaj na cijenu električne energije koja se naplaćuje građanima odnosno domaćinstvima.

RAE je u decembru 2008. usvojila

Odluku o izmjeni tarifa za električnu energiju odobrenih odlukom iste Agencije o odobravanju tabela sa cijenama za električnu energiju iz maja 2008.

Troje građana Crne Gore, **Goran Đurović**, izvršni direktor Centra za razvoj nevladinih organizacija, **Daliborka Uljarević**, izvršna direktorka Centra za građansko obrazovanje i autor ovog teksta, podnijeli su krajem decembra 2008. tužbu protiv RAE kojom se od Upravnog suda traži da poništi navedenu Odluku.

U tužbi je iznijet niz razloga i dokaza u prilog ocjene da je ova Odluka RAE nezakonita. Između ostalog je navedeno "Iz obrazloženja odluke čije se poništenje zahtijeva vidi se da je kao cijena električne energije prihvaćena "prosječna cijena ponuđena na tenderu koji je EPCG raspisala za nabavku nedostajućih količina električne energije, prema ponudama koje su već otvorene, iznosi oko 82 Eura/MWh".

Ovaj trošak ni po svojem značaju ni po prirodi ne spada u domen slobodne procjene upravnog organa koji odlučuje o zahtjevu i ne može se prihvatiti na osnovu "ponuda koje su već otvorene" već samo na

Ovo je prvi slučaj u kojem su građani vodili postupak protiv odluke neke regulatorne agencije u Crnoj Gori. Zato su i iskustva i pouke iz ovog slučaja važan doprinos za dalje ukupno razmatranje i analizu rada, funkcionisanja i odlučivanja ne samo ove već i svih drugih nezavisnih i regulatornih agencija. Zato je od važnosti da se ovaj slučaj do kraja izvede u smislu pravnih posljedica i odgovornosti. Za očekivati je da ovaj slučaj podstakne snažnije interesovanje civilnog društva za rad i odluke regulatornih agencija

osnovu ugovora o kupovini električne energije iz uvoza. Iz spiska dokaza dostavljenih uz zahtjev navedenih u obrazloženju odluke vidi se da ni te "ponude koje su već otvorene" nijesu dostavljene, tj. da se o

trošku od preko 80.000.000 eura odlučivalo bez ikakvih dokaza!

Upravni sud je 20. maja ove godine donio Presudu kojom je spornu Odluku RAE poništio, a Regulatornoj agenciji za energetiku naložio da donese novu odluku kojom će otkloniti nepravilnosti na koje je ukazano ovom presudom. Upravni sud je našao da "obrazloženje sporne odluke nije jasno i potpuno tj. da nije u skladu sa Zakonom o opštem upravnom postupku, jer istom nijesu valjano razjašnjene činjenice koje se odnose na pojedine troškove poslovanja koje je RAE prihvatila kao opravdane po zahtjevu EPCG. Ovo se odnosi na troškove za ugaj i uvezenu električnu energiju."

U otvorenom pismu Odboru direktora EPCG AD, nakon usvajanja naše tužbe, napisali smo da "Primjenom nezakonite Odluke Regulatorne Agencije u periodu njenog važenja od decembra 2008. do juna 2009, EPCG je značajno povećala cijenu električne energije za domaćinstva. S tim u vezi postavlja se pitanje povraćaja novca plaćenog od strane građana, odnosno zaračunatog građanima, a prema računima za utrošenu električnu energiju u vrijeme važenja nezakonite Odluke Regulatorne agencije za energetiku. U suprotnom, ukoliko biste ignorisali Presudu Upravnog suda došlo bi do neosnovanog bogaćenja EPCG na račun građana odnosno domaćinstava potrošača električne energije, a suprotno zakonima države Crne

Gore i pravnim posljedicama Presude Upravnog suda."

Imajući u vidu ogromno interesovanje javnosti, posebno potrošača električne energije za informacijom o načinu

povraćaja sredstava plaćenih u skladu sa računima obračunatim prema nezakonitoj odluci, odnosno umanjenu iznosa neplaćenih računa za procenat povećanja u skladu sa nezakonitom odlukom, od EPCG smo zatražili da iznos na prvim sljedećim računima za električnu energiju umanju za 10, 1% od iznosa obračunatog građanima u periodu decembar 2008 – jun 2009, zatim da građanima koji su platili punu cijenu ispostavljenih računa za period decembar 2008– jun 2009, račun za sljedeći mjesec umanju za 10,1% od iznosa zaračunatog i plaćenog za period decembar – jun 2009.

Od EPCG smo zatražili i da javnost informiše o ukupnom iznosu obračunatom domaćinstvima po nezakonitoj odluci Regulatorne agencije za energetiku za vrijeme važenja ove Odluke (decembar 2008 – jun 2009) i razlici koja je više plaćena odnosno zaračunata po tom osnovu.

U odgovoru Predsjednika Odbora Direktora EPCG navodi se da "po Zakonu o energetici i Pravilniku o tarifama za električnu energiju utvrđivanje regulatornog prihoda, tarifa i cijena u isključivoj nadležnosti RAE koja je predmetnom presudom i obavezana da donese "novu odluku kojom

U nastavku javne polemike ukazali smo da je neprimjereno da nas EPCG pita po kojoj formuli smo izračunali da EPCG treba da vrati građanima 20 miliona eura, jer smo u više navrata saopštili da je riječ o našoj okvirnoj i načelnoj procjeni, što EPCG nikada nije demantovala.

Građani i dalje čekaju taj odgovor od EPCG koji se iz nama nepoznatih razloga skriva od javnosti, a koji jedino posjeduje EPCG. Ako, kao što direktor EPCG kaže "nema ništa sporno" u tome da se taj podatak objavi, onda nema razloga da se to ne učini što prije.

EPCG je Akcionarsko društvo, u kojem svoje akcije imaju država, privatna privredna društva i pojedinci. EPCG ima svoje organe koji odlučuju u ime akcionara. Zato je neprimjereno da EPCG kao argument navodi subvencije Vlade građanima, a

Neprirodno da EPCG kao argument navodi subvencije Vlade građanima, a posebno da u ime Vlade najavljuje pravno nemoguću odluku Vlade da retroaktivno ukine odluku o subvencijama. Međutim, ovim EPCG priznaje da je povećanje cijene električne energije po osnovu nezakonite Odluke RAE bilo značajno i da je u cilju smanjenja socijalnih tenzija zahtijevalo intervenciju Vlade

će otkloniti nepravilnosti na koje je ukazano", iz čega proizilazi da EPCG AD Nikšić kao elektro–energetski subjekt koji samo izvršava odluke RAE u ovoj oblasti te mora sačekati njen konačan stav da bi pristupila razrješenju konkretne situacije i svog odnosa sa potrošačima. Do tada, naravno, pored odluka RAE po pitanju tarifa i cijena, poštovaćemo i odluku Odbora direktora o obračunu popusta u cijeni električne energije za uredne potrošače".

Izvršni direktor EPCG je, pak, javno saopštio da "ukoliko regulator, postupajući po sudskoj presudi, izmijeni odluku i odluči da retroaktivno obešteti građane i Vlada će, pretpostavljamo, retroaktivno ukinuti odluku o subvencijama koju je usvojila upravo radi izbjegavanja negativnih efekata poskupljenja električne energije".

posebno da u ime Vlade najavljuje pravno nemoguću odluku Vlade da retroaktivno ukine odluku o subvencijama. Međutim, ovim EPCG priznaje da je povećanje cijene električne energije po osnovu nezakonite Odluke RAE bilo značajno i da je u cilju smanjenja socijalnih tenzija zahtijevalo intervenciju Vlade.

Izvršni direktor EPCG kaže kako se "odluke Upravnog suda ne odnose na EPCG" ali je sebe demantovao onda kada se EPCG uključila u spor pred Upravnim sudom, upravo iz razloga što bi, kao što se kasnije i pokazalo, presuda Upravnog suda imala posljedice po EPCG.

Nesporno je da Odluka RAE koju je Upravni sud poništio, u pravnom smislu nikada nije postojala. To znači da je jedina zakonita i važeća Odluka o tarifama ona

koja je važila u vrijeme prije donošenja nezakonite Odluke RAE iz decembra 2008. Nijedna nova Odluka RAE o tarifama ne može zamijeniti nezakonitu Odluku po kojoj je EPCG naplaćivala električnu energiju u periodu decembar 2008 – jun 2009, niti retroaktivno proizvoditi pravne i materijalne posljedice."

Nedavno smo od ministra ekonomije u Vladi Crne Gore zatražili odgovor na pitanje da li će Vlada Crne Gore u vezi sa novonastalom situacijom preduzeti određene mjere, bilo samostalno ili preko svojih predstavnika u Elektroprivredi Crne Gore AD ili na neki treći način.

U pismu smo naveli da "Ukoliko bi se na relaciji EPCG – RAE – Vlada i dalje gubila adresa odgovorna za povraćaj nezakonito naplaćenih, onda bi se organizovano i namjerno projektovala situacija u kojoj bi građani morali da kod nadležnog suda traže nadoknadu materijalne štete nastale odlukama RAE i nečinjenjem EPCG odnosno Vlade."

Takva situacija ne bi doprinosila efikasnom funkcionisanju pravosudnog sistema jer bi se pred sudom našle desetine hiljada zahtjeva građana. Takođe, ukupno povjerenje javnosti u rad RAE i EPCG bi bilo dovedeno u pitanje.

Od ministra ekonomije zatražili smo i odgovor na pitanje da li će ovako krupna šteta koja je nanijeta nezakonitom Odlukom RAE uzrokovati utvrđivanje odgovornosti u RAE i s tim u vezi određene mjere Vlade Crne Gore.

Očigledno je da je namjera EPCG da nečinjenjem dovede u pitanje realizaciju zahtjeva za povraćaj sredstava, računajući na to da se građani neće odlučivati da zaštitu svojih prava traže na sudovima i da će sudski procesi trajati relativno dugo.

Istovremeno, ovo je prvi slučaj u kojem su građani vodili postupak protiv odluke neke regulatorne agencije u Crnoj Gori. Zato su i iskustva i pouke iz ovog slučaja važan doprinos za dalje ukupno razmatranje i analizu rada, funkcionisanja i odlučivanja ne samo ove već i svih drugih nezavisnih i regulatornih agencija. Zato je od važnosti da se ovaj slučaj do kraja izvede u smislu pravnih posljedica i odgovornosti.

Autor je predsjednik Upravnog odbora Instituta Alternativa